

Nr 59

Utlåtande i anledning av motioner om viss utredning angående säkerhetspolisens register.

I de likalydande motionerna I:25 av herr *Werner* och II:33 av herr *Hermansson m. fl.* hemställas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om tillsättande av en utredning, vari riksdagens samtliga partier är representerade, för att undersöka de fall som påtalats i den offentliga debatten eller som på annat sätt kan bli kända där personer hindrats få vissa anställningar eller avskedats från sina arbeten tydligen på grund av uppgifter från säkerhetspolisens hemliga register.

Rörande motionernas innehåll i övrigt torde utskottet få hänvisa till motionen II:33.

Inledning

Den särskilda polisverksamheten för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m. leds av rikspolisstyrelsen. Styrelsen utgöres av rikspolischefen, en överdirektör och fem av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Dessa är f.n. riksdagsledamöterna herrar Bengt Gustavsson (s), Carl Eric Hedin (h), Gunnar Larsson i Luttra (cp), Essen Lindahl (s) och Manne Ståhl (fp).

Polisregister

Om polisregister stadgas i lagen den 9 april 1965 om polisregister m. m. Härmed förstås register som föres hos polismyndighet för att tjäna till upplysning om brott, för vilka någon misstänkt, åtalats eller dömts, eller om någons vandel i övrigt. Innehållet i polisregister skall begränsas till uppgifter som polisen behöver för att kunna förebygga och uppdaga brott samt fullgöra sin verksamhet i övrigt.

Hos rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning finnes ett centralt polisregister för anteckning av uppgifter som bedömes erforderliga för fullgörandet av säkerhetspolisens uppgift att förebygga och uppdaga brott mot rikets säkerhet. Ansvar för registret vilar på rikspolisstyrelsen. Innehållet i säkerhetspolisens register är hemligt. Enligt en redogörelse av justitieministern den 17 juni 1966 för vissa frågor rörande säkerhetstjänsten m. m. är registret icke ett belastningsregister utan ett arbetsregister till ledning för spaningsarbetet.

Rörande personalkontrollen uttalades i redogörelsen bl. a. följande. Kungl. Maj:t har utfärdat bestämmelser angående viss personalkontroll. Enligt dessa har rikspolisstyrelsen att på begäran av vissa myndigheter inom totalförsvaret utlämna vissa

uppgifter ur polisens register. I vissa fall fattas beslut om utlämnande av rikspolischefen. Det gäller dels uppgifter om person, som under de senaste tio åren har ådömts ansvar för brott mot vissa uppräknade kapitel i strafflagen (brottsbalken), dels uppgifter om person, som är anställd eller avsedd att anställas inom polisväsendet eller eljest tages i anspråk för polisiära eller därmed jämförliga uppgifter. I övriga fall får uppgift icke utlämnas utan att överläggning har ägt rum med minst två av rikspolisstyrelsens parlamentariska ledamöter och dessa enhälligt har tillstyrkt utlämnandet. Om enighet inte uppnås, kan rikspolischefen, om han anser att uppgiften det oaktat bör utlämnas, underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning. — Slutligen erinrades i redogörelsen om att den enskilde alltid är tillförsäkrad besvärsmätt om anställnings- eller befordringsärende har gått honom emot.

Här må även hänvisas till justitieombudsmannens ämbetsberättelse år 1967 s. 91, varav framgår att JO i visst ärende rörande personalkontrollen bl. a. uttalat följande. Om det i något konkret fall föreligger anledning till antagande, att enskilds intresse av skydd för sin personliga integritet otillbörligen åsidosatts i nu berört hänseende, är jag givetvis beredd att utreda fråga härom. De allmänt hållna påståenden som framförts i detta ärende kan däremot icke föranleda någon min åtgärd.

Pågående utredning

De principiella riktlinjerna för handläggningen av säkerhetsfrågor överväges f. n. av den parlamentariska nämnden i Wennerströmaffären. Nämnden består av sex riksdagsledamöter, nämligen herr förste vice talmannen Axel Strand (s), ordförande, samt herrar Allan Hernelius (h), Torsten Andersson (cp), Georg Pettersson (s), Sven Wedén (fp) och Hilding Johansson i Trollhättan (s).

I ett interpellationssvar den 13 december 1966 upplyste justitieministern (A.K. prot. 38 s. 93) att nämnden i sitt betänkande kommer att behandla hela det problemkomplex som personalkontrollen utgör. Justitieministern uttalade vidare att, om nämnden finner att rådande förhållanden är i något avseende otillfredsställande, kommer den med säkerhet att föreslå ändring i den nu tillämpade ordningen.

Nämnden väntas avgiva sitt betänkande omkring årsskiftet 1967—1968.

Utskottet har berett nämnden tillfälle att yttra sig över förevarande motioner, men yttrande har med hänsyn till det pågående utredningsarbetet icke kunnat avgivas inom föreskriven tid.

Utskottet

I förevarande motioner begäres en utredning för att undersöka fall där personer kan förmodas ha blivit hindrade från att få anställning eller avskedats på grund av uppgifter från säkerhetspolisens register. I utredningen bör enligt motionärerna riksdagens samtliga partier vara representerade.

Som framgår av redogörelsen ovan behandlas hela det problemkomplex som personalkontrollen utgör f. n. av den parlamentariska nämnden i Wennerströmaffären, vilken inom kort kommer att avge betänkande. Någon åtgärd från riksdagens sida är därför icke påkallad.

Utskottet hemställer,

att förevarande motioner, I:25 och II:33, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 november 1967

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Arvidson (h), Ernulf (fp), fru Lindström (s), herrar Svanström (cp), Schött (h) och fru Lilly Ohlsson (s);

från andra kammaren: fru Gärde Widemar (fp), fru Johansson (s), herr Ekström i Björkvik (s), fru Löfqvist (s), fröken Bergegren (s), herrar Keijer (fp), Larsson i Norderön (cp) och Fridolfsson i Stockholm (h).